

International
**SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL**

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:52
sssjournal.com

pp.7176-7189
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 15/10/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 18/12/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 18.12.2019

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ROMANTİK İLİŞKİDE ŞİDDET İLE İLGİLİ DÜŞÜNCE VE DENEYİMLERİ

UNIVERSITY STUDENTS' THOUGHTS AND EXPERIENCES ABOUT VIOLENCE IN ROMANTIC RELATIONSHIPS

Arş. Gör. Sümbül YALNIZCA YILDIRIM

Çukurova Üniversitesi. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, Adana/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3347-9965>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1970>

Reference : Yalnızca Yıldırım, S. (2019). “Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkide Şiddet İle İlgili Düşünce Ve Deneyimleri”, International Social Sciences Studies Journal, 5(52): 7176-7189.

ÖZ

Nitel araştırma yöntemiyle yapılan bu çalışmada üniversite öğrencilerinin romantik ilişkide şiddet ile ilgili düşünce ve deneyimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Çukurova Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde okuyan toplam on dört üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmış ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların tamamına yakınının en az bir romantik ilişki yaşadığı belirlenmiştir. Romantik ilişki deneyimi olan katılımcıların tamamı, romantik ilişkilerinde şiddet türlerinden (fiziksel, cinsel ya da duygusal) birine ya maruz kalmış ya da bu şiddet türlerinden birini uygulamıştır. Katılımcıların tamamına yakını ilişkilerindeki şiddetin karşılıklı olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak, romantik ilişkide şiddetin önlenmesi ve durdurulması ile ilgili yapılacak olan çalışmalar ve araştırmalarla ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Romantik ilişkide şiddet, duygusal istismar, üniversite öğrencileri, nitel araştırma

ABSTRACT

In this study it was aimed to determined the thoughts and experiences of university students about violence in romantic relationship. The study was conducted using the case study method within the qualitative research. The study group consist of fourteen university students who studying in different departments of Çukurova University. The data were collected by semi-structured interview technique and analyzed by content analysis. As a result of the research, it was determined that almost all of the participants had at least one romantic relationship. All of the participants who have experienced romantic relationships have either been exposed to or practiced one of the types of violence (physical, sexual or emotional) in their romantic relationship. Almost all of the participants stated that the violence in their relations was mutual. Based on the results of the research, suggestions were made about the studies and researches about the prevention and stopped of violence in the romantic relationship

Key words: Violence in romantic relationship, emotional abuse, university students, qualitative research.

1.GİRİŞ

Romantik ilişkide şiddet denince ilk akla gelen, aile içinde kadına yönelik olarak yapılan fiziksel şiddettir (Follingstad & Edmundson, 2010). Oysa bu tanım birçok açıdan sınırlıdır. Öncelikle romantik ilişki evlilikle sınırlı değildir; birlikte yaşama, flört etme(çıkma), nişanlılık gibi tüm ilişki türlerini kapsamaktadır (Murray & Kardatzke, 2007). Bunun yanında romantik ilişkide şiddetin konuşulmayan tarafı olarak erkeklere yönelik şiddetin de mevcut olduğu bilinmektedir (Odman & Odman, 2017; Tjaden, 2000). Bütün bunların yanında şiddetin yalnızca fiziksel şiddetle sınırlandırılmayacağı da açıktır. Nitekim, (CDC) romantik ilişkide şiddeti, “kişinin eski eşi (hukuki eşler de dahil), sevgilisi, erkek ya da kız arkadaşı tarafından fiziksel, cinsel ya da duygusal anlamda ya da kandırılarak istismar edilmesi” olarak tanımlamaktadır (Ulusal Yaralanmayı Önleme ve Kontrol Merkezi, 2003). Tanımdan da anlaşıldığı gibi

şiddet; fiziksel şiddet, cinsel istismar, ihmal etme, duygusal istismar ve zorlama, sindirme ve sözel istismarı da içeren diğer psikolojik istismar çeşitlerini de kapsamaktadır. Romantik ilişkide şiddet genel olarak fiziksel, cinsel ve duygusal şiddet olarak 3 başlıkta ele alınmaktadır. Bazı araştırmacılar ekonomik şiddeti ayrı bir başlık olarak ele alırken bazı araştırmacılar, ekonomik şiddeti duygusal şiddet/istismarın altında ele almaktadır. Bu çalışmada da ikinci yol benimsenmiştir.

En çok bilinen ve ilk akla gelen şiddet türü olarak fiziksel şiddet romantik ilişkide en görünür olan şiddet türüdür. Bu şiddet türü, mağdurun, ısırmak, morartı, yaralanma, bıçaklanma hatta ileri düzeylerde ölümüne sebep olabilir ve kişinin bedensel bütünlüğünü hedef alır (Dünya Sağlık Örgütü, 2002). Romantik ilişkide şiddet üzerine yapılan araştırmalar başlarda sadece fiziksel şiddetin varolup olmaması ya da hangi boyutta varolduğu üzerine odaklandıklarından alanyazında diğer şiddet türlerine oranla romantik ilişkide şiddet ile ilgili daha fazla bilgi bulunmaktadır. Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (CDC) Amerika'da her yıl yaklaşık 1.3 milyon kadının partnerinden ciddi düzeyde fiziksel şiddet gördüğünü ortaya koymuştur (Ulusal Yaralanmayı Önleme ve Kontrol Merkezi, 2003). Türkiye'de yapılan bir araştırmada evli kadınların %36'sının eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2014). Holtzworth-Munroe, Meehan, Rehman & Marshall (2002) erkekler tarafından uygulanan şiddetin psikolojik ve fiziksel açıdan daha ağır olduğunu belirtmişlerdir (akt. LaTaillade, Epstein & Werlinich, 2006). Stith, McCollum, Amanor-Boadu & Smith (2012) ise romantik ilişkide sadece kadının şiddet gördüğünü düşünmenin yanlı bir bakış açısı olduğunu ve şiddeti çözmek için cinsiyetler üstü bir bakış açısına ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Alanyazında az sayıda da olsa bunu destekler nitelikte araştırma bulunmaktadır (örn. Archer, 2000; Tjaden, 200).

Romantik ilişkide şiddetin bir başka türü cinsel şiddettir. Cinsel şiddet, fiziksel şiddete göre çok sonraları araştırma konusu olmuş ve istatistiklerde çoğu zaman fiziksel şiddet ile birlikte anılmıştır (Taşdemir-Afşar, 2015). Cinsel şiddet, cinsel ilişkiye girme konusunda partnerinin gönülsüzlüğünü önemsememek, bu konuda onu zorlamak ve cinsel ilişkiye girmektir (Atakay 2014). Bu eylem kişinin cinselliğine yönelik dolaylı ya da doğrudan bir şekilde ve zorlamayla yapılan cinsel eylemi de içermektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2002). Aosved & Long (2005) romantik ilişkide cinsel istismarın cinsel aktivitelerde baskı yapma ve zorlamayı içerdiğini ifade etmiştir. KAMER (2015) raporunda cinsel şiddetin, evli olduğu kişi bile olsa kişiyi istemediği yer ve zamanda cinsel ilişkiye zorlamaktan kişinin kadınlığına- erkekliğine laf söylemeye kadar uzandığını ifade etmiştir.

Romantik ilişkide duygusal şiddet/istismar ise, ilişkide şiddetin görülmeyen yüzüdür. Partnerlerden birinin diğerini izole etmek, kontrol etmek ya da incitmek için fiziksel olmayan yollar kullanması olarak tanımlanmaktadır (Tolman, 1989). Romantik ilişkide duygusal istismarı karşındakinde duygusal zarar ya da tehdit yaratmaya yönelik olan zorlayıcı ve caydırıcı davranışların tamamı olarak tanımlayan Murphy & Hoover (1999), duygusal istismarı kontrol, aşağılama, düşmanca geri çekilme ve tehdit olmak üzere dört boyutta ele almışlardır. Duygusal istismar, maruz kalan bireyde depresyon, motivasyon eksikliği, kafa karışıklığı, konsantrasyon olmada ve karar vermede güçlük, özgüven eksikliği, umutsuzluk, kendini suçlama davranışlarının ortaya çıkmasına neden olur (Engel, 2002). Bireyde yıllar süren derin duygusal acılar ve izler bırakır (Odman & Odman, 2017). Follingstad, Rutledge, Berg, Hause & Polek (1990) tarafından yapılan çalışmada şiddet gören kadınların %72'si duygusal istismarın fiziksel şiddetten daha ağır olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanında duygusal istismarın fiziksel şiddet için güçlü bir yordayıcı olduğunu ortaya koyan araştırmalar da mevcuttur (Jacobson, Gottman, Gortner, Berns & Shortt, 1996; Murphy & O'Leary, 1989). Ayrıca Jacobson ve diğerleri (1996), psikolojik saldırganlığın, evliliğin bitmesinde fiziksel saldırganlıktan daha güçlü bir yordayıcı olduğu belirtmişlerdir.

Romantik ilişkide şiddet, ister evlilik içinde ister flört ilişkisi içerisinde yaşansın bireylerde derin yaralar bırakmaktadır. Bu durum romantik ilişkide şiddetin hem betimsel anlamda hem de derinlemesine incelenmesini zorunlu kılmaktadır. Dünya'da bu konuda yapılan birçok araştırma olmasına rağmen; Türkiye'de bu konu yeni yeni araştırılmaya başlanmış ve genelde de betimsel araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırma ile romantik ilişkide şiddetin derinlemesine araştırılması için üniversite öğrencilerinin romantik ilişkide şiddet ile ilgili düşünce ve deneyimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda üniversite öğrencilerine romantik ilişkide fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve duygusal istismarı nasıl tanımladıkları, bu şiddet türleri nedenleri ile ilgili görüşleri, romantik ilişkide şiddet gösterme ve şiddete maruz kalma deneyimleri ile ilgili sorular sorulmuştur.

2.YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgu bilim (fenomenoloji) yaklaşımı kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olunan ancak hakkında derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

2.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinin farklı bölümlerinin farklı sınıf düzeylerinde okuyan 14 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılardan 5 tanesi erkek, 9 tanesi kadındır. Kadın katılımcıların 7 tanesi psikolojik danışma ve rehberlik bölümünde, 1 tanesi psikoloji bölümünde, 1 tanesi de okul öncesi öğretmenliği bölümünde okumaktadır. Erkek katılımcılardan 2 tanesi işletme bölümü, 2 tanesi sosyal bilgiler öğretmenliği ve 1 tanesi de mühendislik bölümünde okumaktadır. Öğrenciler, nitel araştırmalarda kullanılan kartopu örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla katılımcılarla yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşme formları araştırmacı tarafından hazırlanmış ve bir uzman görüşüne sunulmuş olarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

2.3.İşlem

Araştırmada veriler, nitel araştırma da kullanılan tekniklerden bir olan görüşme ile toplanmıştır. Görüşmelerde 12 sorudan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken soruların araştırmanın genel ve alt amaçlarını yansıtmaya özen gösterilmiştir. Yapılan görüşmede katılımcılara romantik ilişkide fiziksel/cinsel/duygusal şiddet davranış tanımları, hangi özelliklere sahip insanların romantik ilişkide şiddet uyguluyor ve şiddete maruz kalıyor olabileceği sorulmuştur. Ayrıca katılımcılara romantik ilişkide şiddet ile ilgili deneyimleri ve bu deneyimlerin onlara ne gibi katkılar sağladığı sorulmuştur.

Araştırma verileri Kasım 2018'de toplanmıştır. Görüşmelerde katılımcıların verdikleri cevaplar, katılımcılardan izin alınarak, ses kaydına alınmış ardından bu görüşmeler araştırmacı tarafından yazılı hale getirilmiştir. Bu görüşmelerden 107 sayfalık bir yazılı metin elde edilmiştir.

2.4.Verilerin Analizi

Araştırmada görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi yöntemi, benzer verileri belli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya toplamak ve anlaşılır bir şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Belirlenen kodlar ve temalar belirlenirken, alanyazın ve araştırma soruları dikkate alınmıştır. Ayrıca katılımcıların ortak olarak kullandıkları bazı terimler de kodlamalarda yer almıştır. Temaların sunumunda, anlaşılabilirliği sağlamak amacıyla tablolar kullanılmıştır. Araştırmacının güvenilirliğini belirlemek için 14 öğrenciye ait verilerin bir kısmı bir uzman tarafından yeniden kodlanmıştır. Sonra bu kodlamalar arasındaki tutarlılık hesaplanmış araştırmacının güvenilirliği %92 olarak bulunmuştur (Baltacı, 2017; Yıldırım & Şimşek, 2013).

Araştırmada var olan durumu ortaya koymak ve durumu derinlemesine incelemek amacıyla bazı alıntılara yer verilmiştir. Bulguları sunarken katılımcılardan alıntı yapılacağına 'K' harfi ve katılımcılara verilen numaralar (örneğin, K3 gibi) alıntıların sonuna eklenmiştir.

3.BULGULAR

Araştırmanın bulguları araştırmada kullanılan yarı-yapılandırılmış formdaki soru sırasına göre verilmektedir. Katılımcıların görüşlerine göre belirlenen temalar tablolarda görülmekte, hemen ardından da katılımcıların örnek ifadelerine yer verilmektedir.

3.1.Romantik İlişkide Fiziksel Şiddet

Katılımcıların romantik ilişkide fiziksel şiddeti hangi davranışlarla tanımladıkları, fiziksel şiddet gösterenlerin ve fiziksel şiddete maruz kalanların ortak özelliklerinin neler olduğu ile ilgili sorulara verilen cevaplar Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Romantik İlişkide Fiziksel Şiddet ile İlgili Görüşleri

Fiziksel Şiddet Davranışları	Gösterenlerin Özellikleri	Maruz Kalanların Özellikleri
Vurma (10)	Erkekler (10)	Uysal (suskun) olanlar (9)
Tokat atma (6)	Öfkesini kontrol edemeyenler (6)	Kadınlar (4)
Kolundan tutma, sıkma (4)	Şiddete maruz kalmış/şahit olmuş olanlar (5)	Vazgeçemeyenler-bağımlı hissedenler (4)
İtekleme (3)	Aşırı kıskanç olanlar (3)	Baskıya tepki gösterenler (3)
Tekme atma (2)	Hakimiyet kurmak isteyenler (3)	Çok sevenler (2)
Çekme (2)	Geleneksel cinsiyet rollerini benimsemiş olanlar(3)	Fiziksel olarak güçsüz olanlar (2)
Kolunu kırma (2)	Psikolojik sorunları olanlar (2)	Köken ailesinde şiddet görmüş olanlar (2)
Saçını çekme (2)	Alıngan olanlar (1)	Özgüveni düşük olanlar (2)
Hakaret etme, bağırma (2)	Mükemmeliyetçi olanlar (1)	Ekonomik özgürlüğü olmayanlar (2)
Bir şey fırlatma (1)	Özgüveni düşük olanlar (1)	Toplum baskısı altında olanlar (1)
Kıskançlık (1)	Aşağılık kompleksi olanlar (1)	Mazoüst insanlar (1)
Çarpmak (1)	Kötü ilişki deneyimi olanlar (1)	
Kafa atma (1)	Cinsel konuda kendini yetersiz hissedenler (1)	
Kolunu morartma (1)		
Öldürme (1)		
Bıçaklama (1)		

Tablo 1'in ilk sütunu incelendiğinde katılımcıların romantik ilişkide fiziksel şiddetin çeşitli hallerini tanımlayabildikleri görülmektedir. Hakaret etme, bağırma ve kıskançlık gibi aslında duygusal istismar olan davranışların da katılımcılar tarafından fiziksel şiddet olarak ifade edilmesi dikkat çekicidir. Romantik ilişkide fiziksel şiddetin ne olduğu ile ilgili soruya katılımcılardan iki tanesi şu şekilde cevap vermişlerdir; *"Yani fiziksel şiddet deyince, bazı insanlar sinirlenir işte kolundan tutar, çeker veya iteler. İşte bunlar. Ya da nasıl diyeyim saçından tutar, çeker falan. Yani bağırarak tamam belli bir şeyden sonra fiziksel şiddete giriyor ama anlık bağırarak, o anlık sade sinirlendiği için düşünsen de fiziksel şiddet olmadığını düşünebilir."* (K1); *"İşte hakaret olabilir. Bir şey fırlatma olabilir. Bunlar geliyor. Mesela kapı çarpma olabilir belki."* (K12).

Tablo 1'in ikinci sütununda katılımcıların romantik ilişkide şiddet uygulayanların özelliklerinin neler olabileceği ile ilgili düşünceleri yer almaktadır. Katılımcıların yarısından fazlasının romantik ilişkide fiziksel şiddet uygulama konusunda bir cinsiyeti sorumlu tutması dikkat çekicidir. Katılımcıların yarısına yakını da öfkesini kontrol edemeyenlerin romantik ilişkide fiziksel şiddet gösterdiğini ifade etmiştir. Katılımcılardan bazılarının bu konudaki görüşleri şu şekildedir; *"Toplumumuz olarak ataerkil olduğumuz için erkeklere daha şey olduğumuz için, genelde erkekler gösteriyor bunu."* (K10); *"Yine öfke kontrol etmekte zorluk yaşayan insanlar da olabilir. Baskı kurmak isteyen insanlar olabilir. Yani kendini güçlü, diğerini güçsüz gören. İşte bunlar geliyor aklıma."* (K3)

Tablo 1'in üçüncü sütununda katılımcıların romantik ilişkide fiziksel şiddete maruz kalanların özelliklerinin neler olabileceği ile ilgili düşünceleri yer almaktadır. Aşağıdaki alıntılarda bazı katılımcıların, romantik ilişkide fiziksel şiddete maruz kalanların özellikleri ile ilgili söyledikleri bulunmaktadır: *"Suskun insanlar, kendi fikirlerini söyleyemeyen insanlar. Baskın karaktere, baskın değil çekinik karaktere sahip insanlar daha çok şiddet görebilir diye düşünüyorum. Çünkü hani kendi aileme baktığım zaman da öyle. Benim annem daha baskın bir karakter ve hiç şiddet gördüğünü görmedim."* (K4) *"Tabi cinsiyetler arasında kadın daha çok maruz kalıyor. Hem fiziksel olarak daha az güçlü olmasından dolayı. Erkek şiddet uygulayan kadında maruz kalan."* (K6)

3.2. Romantik İlişkide Cinsel Şiddet

Katılımcıların romantik ilişkide cinsel şiddeti hangi davranışlarla tanımladıkları, cinsel şiddet gösterenlerin ve cinsel şiddete maruz kalanların ortak özelliklerinin neler olduğu ile ilgili sorulara verilen cevaplar Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2'nin birinci sütunu incelendiğinde katılımcıların karşdakine izinsiz olarak herhangi bir cinsel eylemde bulunma (öpme v.b.), tecavüz etme, cinsel birliktelik için zorlama, cinsel içerikli küfür etme, cinsel ilişki konusunda isteklerini dayatmayı cinsel şiddet olarak tanımladıkları görülmektedir. Katılımcılardan bazılarının bu konuda görüşleri şu şekildedir; *"Yani kadın istemediği halde bir yerine dokunması cinsel şiddet olabilir galiba. Hani istemediği bölgeleri ellemesi bir şekilde cinsel şiddet olabilir. Başka aklıma bir şey gelmiyor."* (K6); *"Zorla sarılıp öpme, zorla birliktelik yaşama bunlar cinsel şiddettir bence."* (K14); *"Bence biri birini sevmiyorsa yani istemiyorsa birlikteliği, bir birini zorluyorsa bu cinsel şiddetin içine girer."* (K9)

Tablo 2. Romantik İlişkide Cinsel Şiddet ile İlgili Görüşleri

Cinsel Şiddet Davranışları	Gösterenlerin Özellikleri	Maruz Kalanların Özellikleri
Karşısındakine izinsiz olarak bir cinsel eylemde bulunma (öpme v.b.) (8)	Erkekler (6)	İyi niyetli/uysal olanlar (8)
Tecavüz etme (6)	Cinsel isteklerini kontrol edemeyenler (4)	Kadınlar (7)
Cinsel birliktelik için zorlama (6)	Bencil insanlar (3)	İlişkiyi kaybetmekten korkanlar (1)
Cinsel içerikli küfür etme (29)	Cinselliği güç göstergesi olarak görenler (3)	Herkes (1)
Cinsel ilişkide isteklerini dayatma (2)	Özgüveni düşük olanlar (2)	Çocukken ihmal edilmiş olanlar (1)
Karşısındakine izinsiz olarak bir cinsel eylemde bulunma (öpme v.b.) (8)	Geleneksel cinsiyet rollerini benimsemiş olanlar (2)	
	Çocukluğunda cinsel istismara uğramış olanlar (2)	
	Fazla seçeneği olmayanlar (1)	
	Kadını cinsel obje olarak görenler (1)	
	Karşısındakine değer vermeyenler (1)	
	Çok reddedilmiş olmaları (1)	

Tablo 2'nin ikinci sütunu incelendiğinde katılımcılar erkeklerin, cinsel isteklerini kontrol edemeyenlerin, bencil olanların, cinselliği güç göstergesi olarak görenlerin, geleneksel cinsiyet rollerini benimsemiş olanların, fazla seçeneği olmayanların, kadınları cinsel obje olarak görenlerin, karşısındakine değer vermeyenlerin ve çok reddedilmiş olanların cinsel şiddet uyguladığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların bazıları bu konudaki görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir; *“Yine bence kadına karşı bakış açısıyla alakalı. Yani kadınla erkeğin eşitliğini savunmuyorsa ve zaten bundan bihaberse zaten cinsel şiddet gösterecek. Çünkü kendini üstün görüyor. Her kadın-erkek eşitliğine inanmayan cinsel şiddet gösterecektir değil ama bence bu ortak özellikleri. İşte kadını yine bir obje gibi görmesi. Ya bu iki sebep saldırganlığı ile kişinin birleştiğinde bence cinsel şiddeti doğuruyor.”* (K13)

Tablo 2'nin üçüncü sütunu incelendiğinde katılımcıların yarısı kadın olmayı cinsel şiddete maruz kalanların özellikleri içinde sıralamışlardır. Hatta kadın cevabını da *“açık giyinen kadınlar”* *“davetkar kadınlar”* gibi şekilde sınıflandırmışlardır. Bunun yanında iyi niyetli/uysal olma, ilişkiyi kaybetmekten korkma, çocukken ihmal edilmiş olmanın da romantik ilişkide cinsel şiddete maruz kalanların özellikleri olarak ifade etmişlerdir. Bir katılımcı ise herkesin cinsel şiddete maruz kalabileceğini, bu konuda maruz kalanın özelliğinin bir önemi olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların bu konudaki görüşleri şu şekildedir; *“Yine o ilişkide baskın olamamaları ya da sessiz kalmaları, çok anlayışlı olmaları her konuda. Karşı tarafın ezmesine hatta kendi gücünü kullanıp onu kullanmasına izin vermesi, ona sormadan, izin almadan. Genellikle sessiz kalması. Genel ortak özellikleri bu bence.”* (K6); *“Ama bazen, dediğim gibi erkekler içgüdüsel ve daha çok hayvansal davrandığı için bu şeyde, bu eğilimde olan insanları etkileyebiliyorlar. Hani çok açık giyinen bir insanın, gerçekten gereksiz derecede açık giyinen bir insanın, bu eğilimde olan içgüdüsel olarak biraz daha ilkel kalmış insanı etkileyebileceğini düşünüyorum”* (K4); *“Açık giyinmek değil aslında. O seksepaliteyi ön plana çıkarmak, bu kapalı kadınlar için de geçerli. Açık olmakla alakası yok çünkü kapalı kadınlarda da böyle durumlar söz konusu. O yüzden yani insan olarak değil de aslında orada bir cinsiyet rolünü ön plana çıkartmak diyebilirim. Bunu da tabi sağlayacağı yöntemler farklıdır. Bazıları belki konuşmasını bu şekilde kullanır, bazıları kıyafet biçimini bu şekilde kullanır.”* (K3)

3.3.Romantik İlişkide Duygusal Şiddet/İstismar

Katılımcıların romantik ilişkide duygusal istismarı hangi davranışlarla tanımladıkları, duygusal istismar gösterenlerin ve duygusal istismara maruz kalanların ortak özelliklerinin neler olduğu ile ilgili sorulara verilen cevaplar Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Romantik İlişkide Duygusal İstismar ile İlgili Görüşler

Duygusal İstismar Davranışları	Gösterenlerin Özellikleri	Maruz Kalanların Özellikleri
Tanımlayamamış (5)	Özgüven eksikliği olanlar (5)	Özgüveni düşük olanlar (5)
Kısıtlamak (6)	Duygusal istismarı sevgi sananlar (3)	Duygusal istismarı sevgi sananlar (3)
Aşağılamak/Hakaret etmek (4)	Güç ve kontrol isteği olanlar (3)	Herkes (3)
Önemsememek (4)	Kendini vazgeçilmez sananlar (3)	Ailesinde duygusal istismara maruz kalanlar (2)
Suçlu hissettirmek (3)	Erkekler(2)	Partnerine aşırı güvenenler (2)
Kıskançlık (2)	Ailede şiddete veya yanlış tutumlara maruz kalanlar (2)	Kadınlar (2)
Partnerinin hayatının merkezinde olma isteği (1)	Kıskanç olanlar (2)	Sınır koyamayanlar (2)
Birlikte olmak için yalan söylemek (1)	Suçlayıcı olanlar (1)	İlişkiye/partnerine muhtaç olduğunu düşünenler (1)
Küsmek (1)	Kayıbetme korkusu olanlar (1)	İlişki konusunda deneyimsiz olanlar (1)
	İlişkiyi ciddiye almayanlar (1)	Duygusal istismarı hak ettiğini düşünenler (1)
	Kadınlar (1)	Erkekler (1)
	Cinsiyetçi bakış açısına sahip olanlar (1)	
	Kötü ilişki deneyimi olanlar (1)	
	Bağlanma problemi olanlar (1)	

Tablo 3'ün ilk sütununda katılımcıların romantik ilişkide duygusal istismarın ne olduğu ile ilgili düşünceleri yer almaktadır. Katılımcılardan yarısına yakınının duygusal istismarı tanımlayamaması dikkat çekicidir. (Bu kişilere duygusal istismarın ne olduğu anlatıldıktan sonra diğer sorular sorulmuştur). Diğer katılımcılar ise duygusal istismarı; kısıtlama, aşağılama/hakaret etme, önemsememe, suçlu hissettirme, kıskanma, partnerinin hayatının merkezinde olma isteği, birlikte olmak için yalan söyleme ve küsme davranışları ile tanımlamışlardır. Katılımcılardan bazılarının duygusal istismarın ne olduğu ile ilgili görüşleri şunlardır; “*Yani şey olabilir, taraflardan birinin diğerine “işte sen onu yapamazsın” işte “oraya gidemezsin, onunla konuşamazsın” gibi kısıtlayıcı davranması olabilir.*”(K7) “*Yani aşağılamak, dış görüntüsünü veya kişilik özelliğini. Kişiliğine saldırı, hakaret ondan sonrasında küfür etmek. Saygı duymadığını belirten şeyler yapmak, varlığını onamamak o kişinin bence psikolojik şiddete girer. Ondan sonrasında kısıtlamak, çoğu şeyde kısıtlanıyor çünkü Türk kadınları flört ilişkisinde. Böyle şeyler bence psikolojik şiddete girer.*” (K13)

Tablo 3'ün ikinci sütununda katılımcıların romantik ilişkide duygusal istismar davranışı gösterenlerin özellikleri ile ilgili düşünceleri yer almaktadır. Katılımcıların yarısına yakını duygusal istismar/şiddet uygulayanların özgüven eksikliği olan bireyler olabileceğini ifade etmişlerdir. Bunun yanında katılımcılar; duygusal istismarı sevgi sananların, güç ve kontrol isteği olanların, kendini vazgeçilmez sananların, erkeklerin, ailesinde şiddete veya yanlış ebeveyn tutumlarına maruz kalanların, kıskanç olanların, suçlayıcı olanların, kaybetme korkusu olanların, ilişkiyi ciddiye almayanların, kadınların, cinsiyetçi bakış açısına sahip olanların, kötü ilişki deneyimi ve bağlanma problemi olanların duygusal istismar uyguladıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir; “*Haa biraz özgüven düşüklüğü olabilir, uygulayanda. Ya özgüveni düşüktür ya da kız arkadaşını ya da erkek arkadaşını kendisinden biraz daha yakışıklı, biraz daha güzel buluyordur.*” (K4); “*Çoğunluğu zaten kadın tarafı duygusal istismarı yapar. Bana ilgi gösterebilir, bana baksın, hayatında ben olayım, kimse olmasın, hiçbir çevresi olmasın diyen insanlar. Be bunu gördüm. Onlar daha çoktur.*”(K1); “*Uygulayanlar bence şiddete meyilli kişiler. Yani aileden gelen, atalarımızdan gelen şiddet anlayışını uygulayan kişiler. Hatta bazıları bence farkında bile olmuyorlar. Onlar da bunu, kadının hoşlandığı karşı tarafın hoşlandığını düşünüyorlar. Hani bunu yaparken de sahiplendiğini, böyle üste çıktığını, bunu erkek yapıyorsa erkek gibi görüldüğünü.*” (K14)

Tablo 3'ün üçüncü sütununda katılımcıların romantik ilişkide duygusal istismara maruz kalanların özellikleri ile ilgili düşünceleri yer almaktadır. Bu sütun incelendiğinde katılımcıların duygusal istismar gösterenlerde olduğu gibi, duygusal istismara maruz kalanlarda da özgüven eksikliğine ve duygusal istismarı sevgi sanmaya vurgu yaptıkları görülmektedir. Bunların yanında katılımcılar; herkesin, ailesinde duygusal istismar maruz kalanların, partnerine aşırı güvenenlerin, kadınların, sınır koyamayanların, ilişkiye/partnerine muhtaç olduğunu düşünenlerin, ilişki konusunda deneyimsiz olanların, duygusal istismarı hak ettiğini düşünenlerin ve erkeklerin duygusal istismara maruz kaldığını belirtmişlerdir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir; “*Ya da kendi öz benliklerini çok geliştirememiştir. Ailesinden de bu desteği almamıştır. Bu yüzden de kendini değersiz hissettiği için belki ben bunları hak ediyorum diye düşünüp de sessiz kalıyor da olabilir.*” (K12); “*Ya işte bunda özellik olmuyor gibi. Hani herkes uğrayabilir buna. Önemli olan kabul edip etmemek yani. Sonuçta sen seçiyorsun ama sen de karışyorsun, bunu biliyorum ben. Hatta erkek kardeşim mesela. Kız arkadaşına karışıyor ama aynı şekilde kız arkadaşı da karışıyor. Ortak bir nokta bulmuşlar kendilerine.*”(K4)

3.4.Romantik İlişkide Şiddet Deneyimleri

Katılımcıların şimdiye kadar yaşadıkları romantik ilişkilerde maruz kaldıkları ve uyguladıkları şiddet türleri Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Romantik İlişkide Şiddet Deneyimleri

Şiddet Deneyimi	Frekans(f)
Hem duygusal istismara maruz kaldım hem de duygusal istismar uyguladım.	5
Fiziksel şiddet ve duygusal istismar gördüm ve duygusal istismar uyguladım.	2
Sadece duygusal istismar uyguladım	2
Tüm şiddet türlerine maruz kaldım. Ben de fiziksel şiddet ve duygusal istismar uyguladım.	1
Sadece duygusal istismara maruz kaldım	1
Hem cinsel şiddete hem de duygusal istismara maruz kaldım ve duygusal istismar uyguladım	1
Duygusal istismara maruz kaldım ve fiziksel şiddet uyguladım	1
Hiç sevgilim olmadı	1

Tablo 4 incelendiğinde hiç romantik ilişki yaşamamış 1 katılımcı dışında tüm katılımcıların romantik ilişkide şiddete ya maruz kalmış ya da romantik ilişkide şiddet uygulamış olduğu görülmektedir. Bunun yanında katılımcıların tamamına yakını romantik ilişkilerinde şiddetin karşılıklı olduğunu belirtmiştir.

Ayrıca bazı katılımcılar romantik ilişkilerinde duygusal istismarın karşılıklı olması durumuna fiziksel ve cinsel şiddetin de eşlik ettiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların yarısına yakınının romantik ilişkide şiddete hem maruz kalan hem de uygulayan durumunda olduğu dikkat çekmektedir. Bu durumda olan katılımcılardan bir tanesi görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir; “Benim de uyguladığım oldu. Duygusal istismarı uyguladım. Duygusal istismara da uğradım. Cinsel istismara uğramadım. Bunun dışında, fiziksel konusunu zaten konuşmayacağım.”(K3)

3.5. Romantik İlişkide Gösterdikleri ve Maruz Kaldıkları Şiddet Davranışları

Katılımcıların romantik ilişkilerinde gösterdikleri ve maruz kaldıkları şiddet davranışları Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Katılımcıların Romantik İlişkide Gösterdikleri ve Maruz Kaldıkları Şiddet Davranışları

Gösterilen Davranışlar	Maruz Kalınan Davranışlar
Kısıtlama ve kıskançlık (8)	Kıskançlık ve kısıtlama (9)
Hakaret etme/küçümseme (2)	Küçümseme (2)
Kolunu sıkma (1)	Kandırılma (1)
İttim (1)	Kolumu sıkı (1)
Sosyal medya hesaplarını kontrol ettim (1)	Tokat attı (1)
	Sosyal medya hesabımı kontrol etti (1)

Tablo 5 incelediğinde katılımcıların yarısından fazlasının kısıtlama ve kıskançlık davranışı gösterdiği ve yine yarısından fazlasının romantik ilişkisinde kısıtlama ve kıskançlık davranışlarına maruz kaldığı görülmektedir. Katılımcılar tarafından en fazla gösterilen ve en fazla maruz kalınan davranışın bir duygusal istismar davranışı olması dikkat çekicidir. Katılımcılar kısıtlama ve kıskançlık yanında hakaret etme/küçümseme, kolunu sıkma, itme ve sosyal medya hesaplarını kontrol etme davranışlarını da hem gösterdiklerini hem de bu davranışlara maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu davranışların yanında katılımcılardan biri tokat atma davranışına maruz kaldığını belirtmiştir. Katılımcılardan bazıları bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir; “Başta mesela kısıtlama davranışı çoktu. Kıskanma davranışı çoktu. Sonra bu davranış gitti. Bu sefer, fiziksel şiddet oldu.”(K5); “Bu kıskançlıklar çok fazla oldu. İşte kısıtlamalar oldu. Ama işte ben karşı bir insan olduğum için hepsine, yani bir nebze bir yere kadar gerçekleşebilir kıskançlık da bence, bu yüzden zaten devam etmedi.”(K7); “Daha çoğunluk olarak duygusal olarak maruz kaldığımı düşünüyorum. Direkt fiziksel olarak en fazla bir elle vurma vardır belki. Darp değil de daha çok duygusal olarak maruz kaldığımı düşünüyorum. Aslında bakınca lisede ben de duygusal istismar uygulamışım. Üniversitede bu oranın çok düşük olduğunu düşünüyorum ama. Daha çok böyle kıskançlık olabilir. Lisede daha çok kıskançlıktı.” (K12)

Katılımcılardan bazıları (f=4) şiddet gördükleri romantik ilişkiyi bitirdiklerini, bazıları ise şiddet davranışına rağmen, ilişkiyi bir süre daha devam ettirdikten sonra bitirdiklerini ifade etmişlerdir. Tüm şiddet türlerine maruz kalan bir katılımcının ise ilişkisini hala devam ettiriyor olması dikkat çekicidir.

3.6. Şiddet Deneyiminin Etkisi

Katılımcıların romantik ilişkide yaşadıkları şiddetin onlara olan etkileri Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Romantik İlişkide Şiddet Deneyiminin Katılımcılara Etkisi

Katkı	Frekans (f)
Duygusal istismarın sevgi belirtisi olmadığını anladım	4
Kişisel sınırlarımı tanıma ve korumaya başladım	4
Davranışlarıma yönelik farkındalığım arttı	4
Pişmanlık duydum	2
Karşı cinse daha katı davranmaya başladım	1
Şiddetin nedenlerini düşündüm	1
Feminist oldum	1
Varolan ilişkiye devam etme konusunda tereddüt ettim	1

Tablo 6 incelendiğinde katılımcılar romantik ilişkide yaşadıkları şiddetin; duygusal istismarın sevgi belirtisi olmadığını anlama, kişisel sınırları tanıma ve korumaya başlama, davranışlarına yönelik farkındalığın artması, pişmanlık hissetme, karşı cinse karşı daha katı davranışlar sergileme, şiddetin nedenleri hakkında düşünme, feminist olma, varolan ilişkiye devam etme konusunda tereddüt etme gibi etkilerini olduğunu belirtmişlerdir. Bu konu ile ilgili bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir; “Ve geçmişteki hatalarımı şimdi daha iyi görebiliyorum ‘evet şunları yapmışım, aynı şekilde şunlara da uğramışım’ Hatta diyorum ki şu anki bildiklerimle ya da aklımla geçmişteki ilişkiyi yaşasaydım, muhtemelen birçok şeyi yaşamayabilirdim ya da o şekilde tepki vermeyebilirdim, tepki almayabilirdim. Bu

şekilde bir farkındalığı arttırdığını düşünüyorum yani”(K3); “Yani hani şöyle, geçmişte bunu deneyimleyerek şu anda hani böyle olmaması gerektiğini öğrendim.”(K7)

3.7.Romantik İlişkide Şiddet Konusunda Eklemek İstenenler

Katılımcılara görüşmenin sonunda romantik ilişkide şiddet ile ilgili eklemek istedikleri bir şey olup olmadığı sorulmuş, bu soruya katılımcıların yarısından fazlası (f=10) “evet” yanıtını vermiştir. Diğerleri ise (f=4) “hayır” yanıtını vermiştir. “Evet” yanıtını veren katılımcıların romantik ilişkide şiddet ile ilgili eklemek istedikleri iki başlık altında toplanmıştır. Bunlar; romantik ilişkide şiddetin nedenleri ve çözüm önerileridir. Tablo 7’de katılımcıların romantik ilişkide şiddetin nedenleri ile ilgili görüşleri ve romantik ilişkide şiddetle ilgili çözüm önerileri yer almaktadır.

Tablo 7. Romantik İlişkide Şiddetin Nedenleri ve Çözüm Önerileri

Şiddetin Nedenleri	Çözüm Önerileri
Bireylerin kendilerini ve bedenlerini tanımamaları (3)	Çocuklara ve yetişkinlere cinsel eğitim verilmeli (3)
Geleneksel cinsiyet rollerini benimseyenler (3)	Anne-baba eğitimi verilmeli (3)
Problem çözme ve iletişim becerilerinin zayıf olması (3)	Mağduru koruyan yasalar olmalı (2)
Tahammülsüzlük (1)	Bireyler duygusal istismar konusunda bilinçlendirilmeli (2)
Medyanın olumsuz etkisi (1)	Kadın-erkek eşitliği vurgulanmalı (1)
Kaybetme korkusu (1)	Bireylerin özgüvenlerinin yükseltilmeli (1)
İlişkinin uzun sürmesi ile birlikte yaşanan problemler (1)	Çocuklara ve yetişkinlere cinsel eğitim verilmeli (1)

Tablo 7’nin ilk sütununda katılımcıların romantik ilişkide şiddetin nedenleri ile ilgili görüşleri yer almaktadır. Romantik ilişkide şiddetin nedeni olarak katılımcıların bazıları bireysel özelliklere bazıları da toplumsal özelliklere vurgu yapmışlardır. Katılımcılardan bazılarının görüşleri şu şekildedir; “Cinsiyetler arasında da. Evet, ya muhakkak farklılıklarımız var. Ama bu farklılıklar bizi böyle şeye itiyor, herkes kendi üstün olma çabasında. Ama küçüklükten beri böyle. Mesela sürekli ilkokulda bile erkekler kızlar takımı yaparlar. Bunun yapılmaması gerekiyor. Hani birbirlerine karşı nefretle büyütülüyor. Ve büyüdüğümüzde de diyoruz yani mesela erkek diyor ki “ben erkeğin ben bunu yaparım” kız da diyor ki ‘bu erkek olduğu için bunu yapabileceğini sanıyor, ben buna izin vermem.”(K5); “Problem çözme becerilerinin zayıf olduğunu düşünüyorum. Bu kişilerin çok fazla kendileri ile ilgili konuşmadıklarını, ilişkileri üzerine konuşmadıklarını düşünüyorum. Yani özellikle kişisel farkındalıklarının da düşük olduğunu, kendilerini tanımları ya da haklarını, kendi bedenlerinin, kendi duygularının farkında olmalarını, bireyselliklerinin birazcık daha geride olduğunu düşünüyorum. Başka ne diyebilirim.”(K3)

Tablo 7’nin ikinci sütununda katılımcıların romantik ilişkide şiddet için çözüm önerileri yer almaktadır. Katılımcılar romantik ilişkide şiddetin çözümü ile ilgili; çocuklara ve yetişkinlere cinsel eğitim verilmesi, anne-baba eğitimi verilmesi, mağduru koruyan yasalar çıkartılması, bireylerin duygusal istismar konusunda bilinçlendirilmesi, kadın-erkek eşitliğinin vurgulanması ve bireylerin özgüvenlerinin yükseltilmesi önerilerini vermişlerdir. Katılımcılardan bazılarının romantik ilişkide şiddetle ilgili çözüm önerileri şu şekildedir; “Eklemek istediğim, dediğim gibi yani insanların aslında daha fazla sesini çıkartıp ya da ülkedeki bazı şeylerin, yasaların daha çok şiddet gören insanların yanında olabilmesi, ona güç vermesi ya da o kişinin haklarını savunabilmesi için en azından bir güven almalı. Devlet ve yasalar arkamda şeklinde. En azından sığınacak bir yeri olabilir, bu konuda belki.”(K6). “Aynı şekilde yani özellikle anne-babalara böyle bir eğitim. Kız çocuk da aynıdır, erkek çocuk da aynıdır. Eskiye göre tamam erkek çocuk çok fazla yüceltilmiyor belki ama üstü kapalı bir şekilde mesela hani, “aman kızım sen dur belki yapamazsın” ama “oğlum sen yaparsın” üstü kapalı bir şekilde daha çok ama hala devam ediyor . Yani ailelere o şekilde eğitim verilebilir diye düşünüyorum yani insanlar eğitim almadan anne-baba oluyorlar mesela” (K8)

4.TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin romantik ilişkide fiziksel şiddeti birçok davranışla tanımladıkları, fiziksel şiddet gösteren ve fiziksel şiddete maruz kalanlar ile ilgili birçok özellik belirttikleri görülmüştür. Katılımcıların fiziksel şiddet tanımlarına paralel olarak alanyazında romantik ilişkide fiziksel şiddet; partnerine tokat atma ya da bir şey fırlatma, itme, tartaklama ya da saçını çekme, partnerine yumrukla ya da bir cisimle vurma, partnerini tekmeleme, sürüklenme ya da dövme, partnerinin boğazını sıkma ya da bir yerini yakma, partnerini bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etme ya da bunları kullanma şeklinde tanımlanmaktadır (Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2015). Alanyazından farklı olarak katılımcıların bazıları bağırmanın da fiziksel şiddet davranışı olarak değerlendirilebileceğini ifade etmişlerdir. Romantik ilişkide fiziksel şiddet gösterenlerin özellikleri ile katılımcıların ifade ettiği erkek olmak ve öfkesini kontrol edememek gibi özellikler, alanyazındaki başka araştırmalar tarafından da desteklenmektedir. Örneğin; Makepeace (1986) yaptığı çalışmada romantik ilişkide erkeklerin partnerlerine

şiddet uygulama nedenlerinin, kadınlardan farklı olarak, öfkelerini kontrol edememeleri ve daha fazla yakın olmak istemeleri olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar tarafından ailede şiddete maruz kalma da romantik ilişkide fiziksel şiddet uygulayanların özelliği olarak ifade edilmiştir. Benzer şekilde İftar (2016) romantik ilişkisinde şiddet uygulayan üniversite öğrencilerinin çoğunun ailesinde şiddete maruz kalmış ya da şahit olmuş olduğunu bildirmiştir. Katılımcılar romantik ilişkide fiziksel şiddet uygulayanların aşırı kıskanç, hakimiyet kurma isteğinde olan, geleneksel cinsiyet rollerini benimsemiş olan, psikolojik sorunları olan, alıngan, mükemmeliyetçi, düşük özgüvene sahip olan, aşağılık kompleksi olan, kötü ilişki deneyimi olan ve cinsel konularda yetersiz hisseden bireyler olabileceğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde LaTaillade ve diğerleri (2006) aşırı kıskanç olanların, çocukluk çağı istismarına maruz kalan ya da anne-baba arasında şiddete şahit olanların, psikolojik problemleri olanların ve partnerine aşırı bağımlı olup kaybetme korkusu yüksek olanların romantik ilişkide fiziksel şiddet uygulayıcısı olma konusunda risk grubunda olduğunu belirtmişlerdir. Stets (1990) ise partnerine şiddet uygulayan erkeklerin kendilerini güçsüz algılayan ve kontrolün ellerinden gittiği hissi yaşayan bireyler olduklarını belirtmiştir. Bunun yanında şiddet uygulayan erkeklerin, diğer erkekler göre, eşlerinin davranışlarına daha fazla kötü niyet atfettiğini (Holtzworth-Munroe ve diğerleri, 2002 akt. LaTaillade ve diğerleri, 2006) ve romantik ilişkide şiddeti daha kabul edilebilir gördüğünü (Bookwala, Frieze, Smith & Ryan, 1992) belirten çalışmalar mevcuttur.

Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin romantik ilişkide fiziksel şiddete maruz kalma konusunda kadınların risk grubunda olduğunu belirtmişlerdir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından yürütülen ve Garcia-Moreno, Jansen, Ellsberg, Heise & Watts (2006) tarafından yapılan araştırmada, romantik ilişki yaşamış kadınlara birlikte oldukları partneri ya da partnerleri tarafından hayatlarının herhangi bir döneminde fiziksel ve cinsel şiddet uygulanmış olma oranının yüzde %15 ile %71 arasında değiştiğini bildirilmiştir. Jansen, Yüksel & Çağatay (2009) tarafından yapılan çalışmada ülkemizde romantik ilişki yaşamış olan kadınların %39'unun hayatının herhangi bir döneminde partnerinden fiziksel şiddet gördüğü belirlenmiştir. Katılımcılar fiziksel şiddete maruz kalma konusunda uysal (suskun) olmak, kadın olmak, karşı taraftan vazgeçememek-bağımlı hissetmek, baskıya tepki göstermek, çok sevmek, fiziksel olarak güçsüz olmak, özgüveni düşük olmak, ekonomik olarak özgür olmamak, toplum baskısı altında olmak, mazoşist olmak, konuşkan olmak, kıskanç olmak ve sahiplenmeyi sevgi sanmak gibi özellikleri de ifade etmişlerdir. Bu bulgulara paralel şekilde Rozen & Bezold (1996) kadınlarda düşük özgüvenin romantik ilişkide şiddete maruz kalma konusunda bir risk faktörü olduğunu belirtmişlerdir. Sahiplenmeyi sevgi sanma durumu, şiddeti kabul edilebilir bulma ile ilgilidir. Roscoe (1985) üniversite öğrencisi kadınların %70'inin fiziksel şiddeti belli koşullar altında kabul edilebilir bulduğunu belirtmiştir. Ülkemizde ise 15-24 yaş arasındaki kadınların %46.8'i kadının davranışlarından erkeğin sorumlu olduğunu ve %15.2'si ise bazı durumlarda erkeklerin eşlerini dövmelerinin kabul edilebilir olduğunu belirtmişlerdir (Jansen ve diğerleri, 2009).

Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin romantik ilişkide cinsel şiddet davranışları ile ilgili tanımlarının, alanyazındaki tanımlarla benzer olduğu görülmüştür. Cinsel şiddet, cinsel ilişkiye girme konusunda partnerinin gönülsüzlüğünü önemsememek, bu konuda onu zorlamak ve cinsel ilişkiye girmeye zorlamanın yanında (Atakay 2014) yalnızca öpme, cinsel amaçlı kucaklama veya dokunma şeklindeki davranışları da kapsar. Bunun yanında romantik ilişkide cinsel şiddet gösteren ve maruz kalanlarla ilgili tanımlarda öne çıkan özellik erkek ya da kadın değildir. Araştırma bulgularıyla benzer şekilde alanyazında da cinsel şiddet konusunda çoğunlukla kadınların maruz kalan; erkeklerinse uygulayan pozisyonunda olduğu bilinmektedir (Erbek, Eradamlar, Beştepe, Akar & Alpkan, 2004; Kayı, Yavuz & Arıcan, 2000). Jansen ve diğerleri (2009) ülkemizde 100 kadından 11'inin hayatının herhangi bir döneminde istemediği halde korktuğu için cinsel ilişkiye girdiğini belirtmişlerdir. Cinsel şiddete maruz kalan ve cinsel şiddet gösteren bireylerin özellikleri ile ilgili olarak ise Uluocak, Gökulu ve Bilir (2014), araştırma bulguların paralel şekilde, partnerlerine cinsel şiddet uygulama konusunda çocuklukta şiddete maruz kalan, şiddetin bir çatışma çözme yöntemi olarak kabul eden ya da toplumsal cinsiyet rollerini ön plana çıkaran cinsiyetçi bir kültürel çevrede yetişen ve düşük eğitim seviyesine sahip olan erkeklerin risk grubunda olduğunu ifade etmişlerdir. Romantik ilişkide cinsel şiddet riski altında olan kadınların ise çocuklukta cinsel istismara ve çocukluk travmalarına maruz kalan, annenin dayak yiyişine tanık olan, kadına şiddeti kabullenen ve düşük sosyal desteğe sahip olan kadınlar olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin romantik ilişkide duygusal istismarı tanımlamakta zorlandıkları, hatta bazılarının duygusal istismarın ne olduğu ile ilgili bilgiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle, bu katılımcılara duygusal istismarın tanımı yapıldıktan sonra görüşmeye devam edilmiştir. Diğer katılımcıların duygusal istismarla ilgili tanımları ise alanyazındaki duygusal istismar tanımlarıyla uyumaktadır. O'Leary (1999) partnerini diğerlerinden izole etmeyi, partnerini aşağılamayı ve yönetmeyi

ve partnerine karşı tekrar edici eleştirisi, hakaret ve sözel saldırganlık göstermeyi içeren kontrol edici ve zorlayıcı davranışların tamamının duygusal istismar/psikolojik istismar olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmada üniversite öğrencileri hem duygusal istismar gösterme hem de buna maruz kalma konusunda özgüveni düşük olanların ve duygusal istismarı sevgi sananların risk grubunda olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Fidan ve Yeşil (2018) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencileri arasında sahiplenmeyi sevgi sanmanın flört ilişkisinde şiddeti arttırdığı belirlenmiştir. Papp, Liss-Erchull, Godfrey ve Waaland- Kreutzer (2017) istismarı önemsizleştirmenin ve kontrolü sevgi olarak adlandırmanın, romantik ilişkide fiziksel ve duygusal istismar için yordayıcı olduğunu ifade etmişlerdir. Kılıçer ve Tuzgöl-Dost (2014), düşük benlik saygısının romantik ilişkide istismara maruz kalmanın yordayıcısı olduğunu bildirmişlerdir. Bunun yanında cinsiyet de katılımcılar tarafından her iki grupta anılan özelliklerdendir. Bu konuda alanyazında birbirinden farklı araştırma sonuçları mevcuttur. Romantik ilişkide duygusal istismara maruz kalma ve duygusal istismar uygulama konusunda cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olmadığını söyleyen araştırmaların yanısıra (Arher, 2000; White & Koss, 1991) erkeklerin kadınlardan daha fazla duygusal istismara maruz kaldığını belirten araştırmalar da mevcuttur (Kılıçer & Tuzgöl-Dost, 2014). Duygusal istismara diğer şiddet türlerinin eşlik etmesi durumunda erkeklerin daha fazla duygusal istismar uyguladığı da bilinmektedir (Garcia-Moreno ve diğerleri, 2006). Murphy & Cascardi (1999) romantik ilişkide duygusal istismarla birlikte fiziksel şiddetin de olması durumunda, erkeklerin kadınlardan daha çok duygusal istismar uyguladıklarını belirtmişlerdir (akt. Gormley & Lopez, 2010). Garcia-Moreno ve diğerleri (2006) kadınlar üzerinde yaptıkları çalışmada kontrolcü erkeklerin eşlerine şiddet uygulama ihtimallerinin daha yüksek olduğunu ve kadınların en fazla fiziksel ve cinsel şiddet riski altında olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında duygusal istismar uygulama ya da duygusal istismara maruz kalma konusunda cinsiyetin dışındaki özelliklerin ön plana çıktığı görülmektedir. Güç ve kontrol isteği, cinsiyetçi bakış açısına sahip olma, kıskanç olma, bağlanma probleminin olması bu özelliklerdir ve katılımcılar tarafından duygusal istismar uygulayanların özellikleri olarak nitelendirilmişlerdir. Ayrıca duygusal istismara maruz kalanların özellikleri olarak ifade edilen sınır koyamama, partnerine aşırı güvenme, ilişkiye muhtaç olduğunu düşünme gibi davranışlar da kişinin bağlanma stiline vurgu yapmaktadır. Alanyazında bağlanma stiline romantik ilişkide duygusal istismar ve diğer şiddet türleri ile ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Bartholomew & Horowitz, 1991; Kumcağız, Orak & Şahin, 2018).

Araştırma sonucunda hiç romantik ilişki yaşamamış 1 katılımcı dışında tüm katılımcıların romantik ilişkide şiddet türlerinden en az birine ya maruz kalmış ya da bunlardan birini uygulamış olduğu; katılımcıların tamamına yakınının ilişkilerinde şiddetin karşılıklı olduğu belirlenmiştir. Alanyazında romantik ilişki içerisinde bulunan çiftlerin yaklaşık % 20-37'sinin ilişkilerinde şiddetin en az bir türünün var olduğu tahmin edilmektedir (Magdol ve diğerleri, 1997; White & Koss, 1991). Bunun yanında romantik ilişkide duygusal istismarın karşılıklı olduğunu bildiren birçok çalışma vardır (Follingstad & Edmundson, 2010; Taft ve diğerleri, 2006). Katılımcıların yarısından fazlası ilişkilerinde birden çok şiddet türünün birarada olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan araştırmalar şiddet biçimlerinin birbiriyle ilişkili olduğunu (Cornelius & Resseguie, 2007; Garcia-Moreno ve diğerleri, 2006; O'Leary, 1999), duygusal istismarın, fiziksel şiddet için yordayıcı olduğunu (Hyden, 1995; Ryan, 1995) göstermektedir. Dünya Sağlık Örgütü (2002), romantik ilişkisinde fiziksel şiddet yaşayan kadınların cinsel şiddete de maruz kaldığını belirtmektedir. Campbell ve Soeken, (1999) kadınlarla yaptıkları çalışmada katılımcıların %45.9'unun romantik ilişkilerinde fiziksel şiddet ile birlikte cinsel şiddete de maruz kaldığını ortaya koymuşlardır. Ülkemizde kadınların %30'unun fiziksel ve cinsel şiddeti birarada yaşadığı belirlenmiştir (Jansen ve diğerleri, 2009).

Araştırma sonucunda katılımcıların romantik ilişkilerinde duygusal istismar ve orta düzey fiziksel şiddetin var olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde İftar (2016) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde en çok duygusal istismar gösterdiğini ve duygusal istismara maruz kaldığını belirlemiştir. Bunun yanında alanyazında duygusal istismarın fiziksel şiddetin önemli bir yordayıcısı olduğu bilgisi bulunmaktadır (Hyden, 1995; Ryan, 1995; Tolman, 2001) Benzer şekilde Follingstad ve diğerleri (1990) şiddete maruz kalan kadınlarla yaptıkları çalışmada kadınların %99'unun duygusal istismara maruz kaldığını; %72'sinin ise diğer şiddet türlerine maruz kaldığını belirlemiştir.

Katılımcılar, romantik ilişkide şiddet gösterme ve şiddete maruz kalma deneyimlerinin onlara duygusal istismarın sevgi olmadığını anlama, kişisel sınırlarını tanıma ve koruma, davranışlarıyla ilgili farkındalık geliştirme, pişman olma, karşı cinse daha katı davranma, şiddetin nedenlerini düşünme, feminist olma ve varolan ilişkiye devam etme konusunda tereddüt etme gibi etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların ifade ettiği sonuçların genelde olumlu olması dikkat çekicidir. Oysa romantik ilişkide duygusal istismarın

depresyona, umutsuzluğa, kendini suçlamaya özgüven eksikliğine ve intihara meyilli olma gibi davranışlara katkıda bulunduğu bilinmektedir (Coker ve diğerleri, 2002; Engel, 2002; O'Leary, 1999; Sackett & Saunders, 1999). Fiziksel şiddetin sonuçlarının ise fiziksel yaralanmaların dışında, bireyin uzun dönemde kronik ağrı, fiziksel yetersizlik, uyuşturucu madde ve alkolün kötüye kullanımı ve depresyona sebep olduğu da bilinmektedir (Polat, 2015). Bu çalışmada katılımcıların genelde olumlu sonuçlar ifade etmelerinin romantik ilişkide yaşadıkları şiddetin üzerinden vakit geçmesi, katılımcıların bilinçlenme düzeyinin artması ile şiddetin kendi suçu olmadığını fark etmeleri, şiddete maruz kaldıkları ilişkileri sonlandırmış olmaları ya da romantik ilişkide şiddetin olumsuz sonuçlarını konuşmak istememeleri ile ilişkili olduğu düşünülebilir.

Araştırma sonucunda katılımcılar romantik ilişkide şiddetin nedenlerinin; bireylerin kendilerini ve bedenlerini tanımamaları, geleneksel cinsiyet rollerinin benimsenmesi, problem çözme ve iletişim becerilerinin zayıf olması, tahammülsüzlük, medyanın olumsuz etkisi, kaybetme korkusu, ilişkinin uzun sürmesi ile birlikte yaşanan problemler olduğunu belirtmişlerdir. Geleneksel-cinsiyetçi bakış açısının romantik ilişkide şiddet ile ilişkili olduğunu ortaya koyan birçok çalışma mevcuttur (örn. Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost & Temel, 2008; Babcock, Waltz, Jacobson ve Gottman, 1993; Uçar, Aksoy-Derya, Karaaslan & Akbaş-Tunç, 2017; Yumuşak 2013; Yıldırım 2016). Babcock ve diğerleri (1993) erkeğin gelirinin kadından daha az olması durumunun romantik ilişkide şiddet için bir risk oluşturduğu belirlenmiştir. Bunun yanında ilişkilerinde şiddet bulunan hem kadın hem de erkek partnerlerin olumsuz karşılıklı ilişki içinde oldukları; bu olumsuz davranışa olumsuz tepkilerin verilmesinin, çatışmanın devam etmesine neden olduğunu belirten çalışmalar mevcuttur (Cordova, Jacobson, Gottman, Rushe & Cox, 1993; Margolin, John & Gleberman, 1988). Murray & Kardatzke (2007) ise empati ve yakınlığın flört şiddetine karşı koruyucu ve tampon bir bölge oluşturduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda katılımcılar romantik ilişkide şiddet ile ilgili çözüm önerisi olarak; çocuklara ve yetişkinlere cinsel eğitim verilmesi, anne-baba eğitimi verilmesi, mağduru koruyan yasalar çıkartılması, bireylerin duygusal istismar konusunda bilinçlendirilmesi, kadın-erkek eşitliğinin vurgulanması ve bireylerin özgüvenlerinin yükseltilmesi gibi öneriler getirmişlerdir. Bu öneriler, çeşitli çalışmalarda dile getirilen önerilere benzemektedir. Bunun yanında romantik ilişkide şiddetin önlenmesi ve durdurulması ile ilgili çalışmalarda toplumsal cinsiyet rol kalıplarına (örn. Schwartz, Griffin, Russell & Frontaura-Duck, 2006; Üstünel, 2018), duygusal istismarın da bir şiddet olduğuna (örn. Üstünel, 2018) ve cinsel saldırıların durdurulması gerektiğine (örn. Rothman & Silverman, 2007) değinilmektedir. Ancak ülkemizde romantik ilişkide şiddet ile ilgili çalışmaların az sayıda ve betimsel olduğu düşünüldüğünde, çocuklara ve gençlere cinsel eğitim verilmesi, anne-babalara eğitim verilmesi gibi konulardaki eksiklerin giderilemediği de açıktır. Ogur, Utkualp & Aydınoglu (2015) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışma da bu eksikliği gözler önüne sermektedir. Çalışmada katılımcıların %54,1'inin cinsellikle ilgili bilgilerin ailede konuşulmadığını, %42,7'sinin ergenlikten önce ailesinden bu dönemle ilgili bilgi almadığını belirtmiştir. Katılımcıların şiddetle mücadele etme konusunda, mağduru koruyan yasaların olması gerektiği görüşü, alanyazında araştırmacılar tarafından da siyasi irade, sivil ve yasal eylemler aracılığıyla aile içi şiddete karşı çıkılması gerektiği görüşleri ile savunulmaktadır (Okan-İbiloğlu, 2012).

Katılımcıların önerileri gözönünde bulundurularak bundan sonraki çalışmalarda bireylerin duygusal istismarla ilgili bilinçlendirilmesi, anne-babalara verilebilecek eğitimlerin içeriği, çocuklara ve yetişkinlere verilebilecek cinsel eğitimin içeriği gibi konular üzerinde durulabilir. Bunun yanında bu çalışma kapsamında sorulan sorular katılımcıların daha çok düşünceleri üzerine yoğunlaşmış, kendi deneyimleri geri planda kalmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda katılımcılara romantik ilişkide şiddet deneyimleri ile ilgili daha ayrıntılı sorular (örn. Şiddet gösterdiğiniz ya da maruz kaldığımız ilişkiniz şu anda devam ediyor mu? İlişkiniz bitti ise ne olduğunda artık devam edemeyeceğinizi anladınız? Şiddet gösterdiğiniz ya da maruz kaldığımız romantik ilişkinizi kaç yaşında yaşadınız? Şiddet davranışını ilişkinizde ilk gözlemlediğiniz zamandan sonra ilişkiniz ne kadar süre devam etti?) sorulabilir. Bu çalışma kapsamında görüşülen kadın katılımcı sayısı, erkek katılımcı sayısından fazladır. Bunun yanında kadın katılımcıların çoğu psikolojik danışma ve rehberlik ve psikoloji gibi sosyal duyarlılığı geliştiren bölümlerde okumaktadır. Bu durum varolan durumu yansıtmada konusunda sınırlılıklara neden olmuş olabilir. Bu nedenle daha sonra yapılacak olan çalışmalarda erkek ve kadın katılımcı sayısının artırılması ve evreni daha iyi yansıtmak üzere örneklem seçimi yoluna gidilmesinin iyi olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2014

AOSVED, A. C. V.& LONG, P. J. (2005). College women's experiences of psychological maltreatment and sexual assault. *Violence and Victims*, 20, 577-587.

ARCHER, J. (2000). Sex differences in aggression between heterosexual partners: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 126, 651-680

ASLAN, D., VEFİKULUÇAY, D., ZEYNELOĞLU, S., ERDOST, T. & TEMEL, F. (2008). Ankara'da iki hemşirelik yüksek okulunun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Teknik Rapor*, Ankara.

ATAKAY, C. (2014). Romantik yakın ilişkide şiddetin öncülleri. *Nesne*, 2(3), 1-9.

BABCOCK, J. C., WALTZ, J., JACOBSON, N.S. & GOTTMAN, J.M. (1993). Power and violence: The relation between communication patterns, power discrepancies and domestic violence. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61, 40-50.

BALTACI, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.

BARTHOLOMEW, K., & HOROWITZ, L. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.

BOOKWALA, J., FRIEZE, I. H., SMİTH C. & RYAN, K. (1992). Predictors of dating violence: A multivariate analysis. *Violence and Victims*, 7, 297-311.

CAMPBELL J. C. & SOEKEN, K.L. (1999). Forced sex and intimate partner violence: Effect on women's risk and women's health. *Violence Against Women*, 5(9), 1017-1035.

COKER, A. L., DAVIS, K. E., ARIAS, I., DESAI, S., SANDERSON, M., BRANDT, H. M., & SMİTH, P. G. (2002). Physical and mental health effects of intimate partner violence for men and women. *American Journal of Preventive Medicine*, 23, 260-268.

CORDOVA, J. V., JACOBSON, N.S., GOTTMAN, J.M., RUSHE R. & COX, G. (1993). Negative reciprocity and communication in couples with a violent husband. *Journal of Abnormal Psychology*, 102, 559-564.

CORNELIUS, T. L. & RESSEGUIE, N. (2007). Primary and secondary prevention programs for dating violence: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 12, 364-375

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ, (2002), World Report on Violence and Health, (Edited by Etienne G. Krug, Linda L. Dahlberg, James A. Mercy, Anthony B. Zwi and Rafael Lozano), Geneva.

ENGEL B. (2006). *The emotionally abusive relationship: How to stop being abused and how to stop abusing*. New Jersey: John Wiley & Sons.

ERBEK, E., ERADAMLAR, N., BEŞTEPE, E., AKAR, H. & ALPKAN, L. (2004). Kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddet: Üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma. *Düşünen Adam*, 17(4), 196-204.

FİDAN F. & YEŞİL, Y. (2018). Nedenleri ve sonuçları itibariyle flört şiddeti. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 04(01), 16-24.

FOLLINGSTAD, D. R. & EDMUNDSON, M. (2010). Is psychological abuse reciprocal in intimate relationships? Data from a national sample of American adults. *Journal of Family Violence*, 25, 495-508.

FOLLINGSTAD, D. R., RUTLEDGE, L. L., BERG, B. J., HAUSE, E. S. & POLEK, D.S. (1990). The role of emotional abuse in physically abusive relationships. *Journal of Family Violence*, 3, 169-183.

GARCIA-MORENO, C., JANSEN, H., ELLSBERG, M., HEİSE, L. & WATTS, C. (2006). Prevalence of intimate partner violence : findings from the Who multi-country study on women's health and domestic violence. *The Lancet*, 368 (9543), 1260-1269

GORMLEY B. & LOPEZ F. (2010). Psychological abuse perpetration in college dating relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, 5(2), 204-218.

- HYDEN, M. (1995). Verbal aggression as a prehistory of woman battering. *Journal of Family Violence*, 10, 55–71.
- İFTAR, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum ve Davranışları. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- JACOBSON, N. S., GOTTMAN, J. M., GORTNER, E., BERNIS S. & SHORTT, J. W. (1996). Psychological factors in the longitudinal course of battering: When do the couples split up? When does the abuse decrease? *Violence and Victims*, 11, 371-392.
- JANSEN, H. A. F. M., YÜKSEL, İ. & ÇAĞATAY, P. (2009). Kadına yönelik şiddetin yaygınlığı. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Raporu içinde (s.45-69). Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- KAMER (2015). “Kadın Hakları İnsan Haklarıdır Projesi. Proje Final Raporu”. (Çevrimiçi).
- KILIÇER, A. S. & TUZGÖL DOST, M. (2014). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 160-172.
- KAYI Z., YAVUZ M. F. & ARICAN N. (2000). Kadın Üniversite Gençliği ve Mezunlarına Yönelik Cinsel Saldırı Mağdur Araştırması. *Adli Tıp Bülteni*, 5,157–63.
- KUMCAĞIZ, H., ORAK, O. S. & ŞAHİN, C. (2018). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordamada algılanan anne-baba tutumları ve boyun eğici davranışlar. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 389-399.
- LATAILLADE, J. J., EPSTEIN, N. B. & WERLINCH, C. A. (2006). Conjoint treatment of intimate partner violence: A cognitive behavioral approach. *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 20(4), 393-410.
- MAGDOL, L., MOFFITT, T., CASPI, A., NEWMAN, D., FAGAN, J., & SILVA, P. (1997). Gender differences in partner violence in a birth cohort of 21-year-olds: Bridging the gap between clinical and epidemiological approaches. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 65, 68–78.
- MAKEPEACE, J. M. (1986). Gender differences in courtship violence victimization. *Family Relations*, 35, 383-388.
- MARGOLIN, G., JOHN, R. & GLEBERMAN, L. (1988). Affective responses to conflictual discussions in violent and nonviolent couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56, 24-33.
- MURPHY C. M. & HOOVER, S.A.(1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. *Violence and Victims*, 14(1), 39-53.
- MURPHY, C. M. & O’LEARY, K. D. (1989). Psychological aggression predicts physical aggression in early marriage. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57, 579-582.
- MURRAY, C. E. & KARDATZKE, K. N. (2007). Dating violence among college students: Key issues for College Counselors. *Journal of College Counseling*, 10, 79-89.
- ODMAN T. & ODMAN, L. (2017). *Erkekler’de Şiddet Mağduru*. Karahan Kitabevi: Adana.
- OGUR, P., UTKUALP, N., & AYDINOĞLU, N. (2016). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin cinsellikle ilgili inanışları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 25, 13-21.
- OKAN-İBİLOĞLU, A. (2012). Aile içi şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 204-222.
- O’LEARY, K. D. (1999). Psychological abuse: A variable deserving critical attention in domestic violence. *Violence and Victims*, 14, 3-23.
- PAPP, L. J., LISS, M., ERCHULL, M.J., GODFREY H. & WAALAND-KREUTZER, L. (2017) . The dark side of heterosexual romance: Endorsement of romantic beliefs relates to intimate partner violence. *Sex Roles*, 76(1-2), 99-109.
- POLAT, O. (2015). Şiddet. Seçkin Yayınları: Ankara.
- ROSCOE, B. (1985). Courtship violence: Acceptable forms and situations. *College Student Journal*, 65, 367-371.

- ROTHMAN, E., & SILVERMAN, J. (2007). The effect of a college sexual assault prevention program on first-year students' victimization rates. *Journal of American College Health*, 55(5), 283-290.
- ROZEN K. & BEZOLD, A. (1996). Dating Violence Prevention: A didactic support group for young women. *Journal of Counseling & Developing*, 74, 91-95.
- RYAN, K. M. (1995). Do courtship-violent men have characteristics associated with a "battering personality." *Journal of Family Violence*, 10, 99-120.
- SACKETT, L. A., & SAUNDERS, D. G. (1999). The impact of different forms of psychological abuse on battered women. *Violence and Victims*, 14, 105-117.
- SCHWARTZ, J. P., GRIFFIN, L. D., RUSSELL, M. M. & FRONTAURA-DUCK, S. (2006). Prevention of dating violence on college campuses: An innovative program. *Journal of College Counseling*, 9, 90-96.
- STETS, J. E. (1990). Interactive processes of dating aggression: A national study. *Journal of Marriage and the Family*, 52, 165-177.
- STITH, S. M., MCCOLLUM, E. E., AMANOR-BROADU, Y. & SMITH, D. (2012). Systemic perspectives on intimate partner violence treatment. *Journal of Family and Marital Therapy*, 38(1), 220-240.
- TAFT, C. T., O'FARRELL, T. J., TORRES, S. E., PANUZIO, J., MONSON, C. M., MURPHY, M. & MURPHY, C. (2006). Examining the correlates of psychological aggression among a community sample of couples. *Journal of Family Psychology*, 20(4), 581-588.
- TAŞDEMİR-AFŞAR, S. (2015). Türkiye'de şiddetin "kadın yüzü". *Journal of Sociological Studies/Sosyoloji Konferansları*, (52).
- TJADEN, P. (2000). Prevalence and consequences of male-to-female and female-to-male intimate partner violence as measured by the National Violence Against Women Survey. *Violence Against Women*, 6, 142-161.
- TOLMAN, R. M. (1989). The development of a measure of psychological maltreatment of women by their male partners. *Violence and Victims*, 4(3), 159-177.
- TOLMAN, R. M. (2001). The Validation of the Psychological Maltreatment of Women Inventory. K. Daniel O'Leary ve Roland D. Maiuro (Edt.), *Psychological Abuse in Violent Domestic Relations* içinde (s.47-60). Canada: Springer Publishing Company.
- TÜRKİYE'DE KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET ARAŞTIRMASI (2015). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara.
- UÇAR, T., AKSOY-DERYA, Y., KARAASLAN, T. & AKBAŞ-TUNÇ, Ö. (2017). Üniversite öğrencilerini toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve şiddet davranışları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 26(3), 96-103.
- ULUSAL YARALANMAYI ÖNLEME VE KONTROL MERKEZİ (2003). Costs of Intimate Partner Violence against Women in the United States. Atlanta, GA: Centers for Disease Control and Prevention.
- ULUOCAK, Ş. GÖKULU, G. VE BİLİR, O. (2014). Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: Partner şiddeti. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 362-387.
- ÜSTÜNEL, A. Ö. (2018). Bir Flört Şiddeti Önleme Programının İstanbul'da Üniversite Öğrencileri Arasında Etkinliğinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Boğaziçi Üniversitesi.
- WHITE, J., & KOSS, M. (1991). Courtship violence: Incidence in a national sample of higher education students. *Violence and Victims*, 6, 247-256.
- YILDIRIM, S. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Flört Şiddetine Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Seçkin: Ankara.
- YUMUŞAK, A. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları, Toplumsal Cinsiyetçilik ve Narsistik Kişilik Özellikleri arasındaki İlişki*. Yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi.